

Література:

1. Зінкевич О.,Чекан Ю. Музична критика: теорія та методика: Навчальний посібник.–Чернівці:Книги-XXI, 2007. – 424с.
2. Шароев И.Г. Музыка, которую мы видим.М.: Сов.композитор, 1989. – 256с.

УДК 808.1

Педагогічні науки

КОМУНІКАТИВНІ НАВИЧКИ ЯК ФАКТОР УСПІШНОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Варнавська І.В.,

доцент кафедри професійної освіти

Ротаєнко О.В.,

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

ДВНЗ «Херсонський державний

аграрний університет»,

м.Херсон, Україна

Динамічний розвиток сучасного суспільства і галузей знань висуває нові вимоги до системи вищої професійної освіти, адже відбувається формування і розвиток у майбутніх фахівців таких якостей, як мобільність, ініціативність, самостійність при отриманні нових знань, готовність до ефективного міжособистісного і професійної взаємодії.

Природа діяльності сучасного фахівця вимагає від нього розвиненої комунікативної компетентності, яка включає в себе вільне володіння сукупністю навичок і умінь, необхідних для ефективного вербального і невербального спілкування і взаємодії, яка включає – ситуативну адаптивність і мотивацію.

Вищі покликані підготувати фахівця «нового типу», здатного до оперативної і ефективної реалізації професійних завдань. У зв'язку з цим особливого значення в забезпеченні навчальної, соціальної і професійної успішності студентів набуває проблема формування і розвитку комунікативних навичок.

Потреба в спілкуванні, в формуванні міжособистісних відносин, в розумінні

іншого і себе в студентів досить важлива. Психологи відзначають, що спілкування тісно пов'язане із навчальною діяльністю (В.Т. Лісовський, П.Г. Медведєв, С.І. Мещерякова, Р. М. Фатихова і ін.). З одного боку, навчальна діяльність опосередкована спілкуванням за трьома лініями: спілкування з викладачами, спілкування з однокурсниками, професійне спілкування на практиці. З іншого боку, спілкування в студентському віці опосередковано навчальною діяльністю. Як необхідна умова повноцінної навчальної діяльності, спілкування впливає на всі інші сфери діяльності студента як фактор генезу і як умова функціонування.

Поняття комунікативних навичок є об'єктом багатьох наукових досліджень. Найчастіше під комунікативними вміннями розуміють уміння спілкування, безпосередню й опосередковану міжособистісну комунікацію. Традиційно комунікативні вміння – це уміння правильно, грамотно, доступно пояснити свою думку і адекватно сприймати інформацію від партнерів під час спілкування.

Комунікативні вміння – це комплекс усвідомлених комунікативних дій, які спираються на високу теоретичну і практичну підготовленість особистості, що дозволяє творчо використовувати знання для відображення і перетворення дійсності. Їх розвиток пов'язаний із формуванням і розвитком особистісних новоутворень, як в сфері інтелекту, так і в сфері домінуючих професійно значущих характеристик.

Для визначення сутності комунікативних умінь, необхідно розглянути їх класифікацію. Серед комунікативних умінь виділяють: вміння організувати текст повідомлення в адекватну форму, мовні вміння, вміння гармонізувати зовнішні і внутрішні прояви, вміння отримувати зворотний зв'язок, вміння долати комунікативні бар'єри тощо.

Займає важливе місце і група інтерактивних умінь: вміння будувати спілкування на гуманній, демократичній підставі, ініціювати сприятливу емоційно-психологічну атмосферу, вміння самоконтролю і саморегуляції, вміння організувати співпрацю, вміння керуватися принципами і правилами професійної етики та етикету, вміння активного слухання, - і група соціально-перцептивних умінь: вміння адекватно сприймати і оцінювати поведінку

партнера в спілкуванні, розпізнавати за невербальними сигналами його стану, бажання і мотиви поведінки, складати адекватний образ іншого як особистості, вміння виробляти сприятливе враження.

Нам імпонує думка Берегової Г.Д., яка стверджує, що випускники загальноосвітніх шкіл на належному рівні мовленнєвою культурою не оволоділи. Поверхове опанування реципієнтами норм літературної мови та вироблення несталих навичок є причиною допущення істотних порушень правильності мовлення та засмічення його не літературними елементами... Відсутність умінь і навичок логічного відтворення мислення перешкоджає налагодженню комунікації [1, С.243].

Більшість дослідників виходять з інформаційного підходу, в якості підстави для угруповання комунікативних умінь беруть провідні джерела інформації. Так як, актуальними джерелами в навчанні є тексти і реальні об'єкти, то виділяють три групи комунікативних умінь: працювати з усним текстом, працювати з письмовим текстом, працювати з реальними об'єктами як джерелами інформації.

На наш погляд, існує позитивний зв'язок між комунікативними навичками і успішністю студентів і цілеспрямовано організована робота щодо розвитку комунікативної сфери студентів у процесі навчання може зробити позитивний вплив на успішність студентів.

Якщо показник комунікативних навичок високий, то показник успішності в навчанні теж буде високий. Дослідження А. В. Мудрик показало дієвий вплив на формування колективу і особистості школяра, на його самопізнання, самосвідомість, самооцінку, моральні установки, стиль життя. Можна стверджувати, що спілкування – важливий вид діяльності, що висуває мету і впливає на зміну навколишнього середовища [3].

Студенти, які недостатньо успішні у навчанні невпевнені в спілкування, із труднощами встановлюють контакт, зрідка виступають ініціаторами в спілкуванні і підтримують розмову, із труднощами виходять з різних конфліктних ситуацій спілкування, частіше зазнають труднощів у процесі

міжособистісної і ділової комунікації. Студенти із низькою успішністю найчастіше займають пасивну позицію в спілкуванні. Для таких студентів характерний підлеглий тип відносин з однолітками, що в кінцевому підсумку відбивається на їх груповому статусі. Низький рівень розвитку комунікативних навичок детермінує нездатність студента до активної діяльності в навчальному процесі, що виявляється в більш низьких балах.

Високий рівень розвитку комунікативних навичок знаходить своє відображення у вербальному інтелекті, який достатньо міцно пов'язаний з рівнем навчальної успішності, ніж невербальний. Вербальний інтелект визначає успішність навчання з усіх предметів і, в першу чергу гуманітарного циклу (мова, історія, соціологія тощо.). Щоб успішно вивчати природничий цикл дисциплін, потрібний високий рівень розвитку просторового і вербального інтелекту, для успішності з гуманітарних дисциплін, потрібна високий ступінь розвитку вербального інтелекту (відчуття мови, мови).

Зростання значущості як засіб осмислення феномена комунікативних навичок, як фактору успішності навчальної діяльності робить актуальним також і пошук умов формування комунікативної компетентності студента. Сучасній людині для повноцінного виконання своїх соціальних і професійних функцій необхідно володіти розширеним спектром комунікативних умінь, що включає не тільки традиційні, але і пов'язані із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій в навчальній, професійній і повсякденній діяльності. На жаль, більшість студентів знаходяться на низькому рівні сформованості комунікативних умінь.

Необхідно зазначити, що крім володіння загальними комунікативними вміннями, від майбутніх фахівців у підлітковому віці потрібно вже і оволодіння професійними комунікативними вміннями. Таким чином, процес формування комунікативних умінь студентів ускладнюється двома факторами:

1. низьким рівнем сформованості загальних комунікативних умінь і необхідністю оволодіння професійними комунікативними вміннями;
2. необхідністю оволодіння комунікативними вміннями, пов'язаними з використанням інформаційно-комунікаційних технологій у навчальній та

професійній діяльності студентів. Відповідно до цього для успішного формування комунікативних умінь на високому рівні необхідно уточнити зміст поняття і склад комунікативних умінь [4].

Розвиток комунікативної сфери особистості є найбільш успішним в студентському віці, коли певні комунікативні передумови вже сформовані, закладена база для повноцінного розвитку, але в той же час існує потенціал для їх подальшого поліпшення і вдосконалення. Основні психічні новоутворення студентського віку: розвинене усвідомлення власної індивідуальності; формування конкретних життєвих планів; психічна готовність до самовизначення в професії; установка на свідому побудову власного життя; активний розвиток самосвідомості; формування світогляду.

На сьогоднішній день для оптимізації розвитку комунікативних навичок існує низка різних способів і засобів. І одним із таких засобів є соціально-психологічний тренінг розвитку комунікативних здібностей, який визнається як ефективний спосіб підготовки до спілкування. Цей аспект і буде перспективною нашою дослідження.

Література:

1. Берегова Г.Д. Формування комунікативної компетенції студентів-аграріїв / Г.Д.Берегова // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 31. – Херсон: Видавництво ХДПУ, 2002. – С.243-249.
2. Лисовский В.Т. Социология молодежи / В.Т.Лисовський. – СПб.: Изд-во Санкт-Петербургского университета, 1996. – 361 с.
3. Мудрик В.А. Соціальна педагогіка / В.А.Мудрик. – М.: «Академия», 2013. – 240с.
4. Тищенко, В. А. Классификация коммуникативных умений студентов. Электронный ресурс. Портал: Знание. Понимание. Умения. / В. А. Тищенко. - режим доступа : <http://www/zpu-journal.ru/zpu/e-ublications//2007.TishchenkoVA>. - Загл. с экрана.